

zuma, ako pa ne, tedaj se prepirajte naprej, dokler ne izkrvavite.

J. Š. duhovnik v p.

„Glasbena Matica“ ob svojem jubileju.

Tiho, brez zunanjšega sijaja in hrupa, je minolo soboto obhajala „Glasbena Matica“, ta velezaslužna gojiteljica pevske in glasbene umetnosti v Slovencih, svojo tridesetletnico oziroma dvajsetletnico glasbene šole. Vsa slavnost je bila omejena na to, da se je ta jubilej primerjal na občnem zboru, ki se je vršil isti dan. Pač žalostno, da je tako važno in zaslužno društvo kakor je „Glasbena Matica“, v takih denarnih razmerah, da še važne obletnice ne more s primerno prireditvijo poslaviti.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik, gospod računski nadsvetnik Svetek, z ogovorom, v katerem se je med drugim spominjal tudi umrlih društvenikov in pevcev. Od zadnjega občnega zbora so umrli naslednji člani: Luka Bergant v Kamniku, Ivan Favai v Trstu, Janko Kalan v Radovljici, Frančiška Macák v Trstu, kardinal dr. Jakob Missia v Gorici, dr. Ignacij Namorš v Jesenicah ob Savi, Josip Warto v Idriji, Ferdo Kersnik, Josip Kušar, Josip Nolli in Avgust Pucihar v Ljubljani. Na predsednikov poziv so zborovalci v znak sožalja vstali raz sedeže.

Nadalje je gosp. predsednik omenjal, da obhaja „Glasbena Matica“ letos tridesetletnico svoje ustanovitve in dvajsetletnico ustanovitve društvene šole. Umetniški uspehi „Glasbene Matice“ so lepi in so društvu pridobili mnogo simpatij, žal, da je društveni financijelni položaj jako neugoden. Tisti javni faktorji, katerim je skrbeti za izobraženje in za kulturni napredek slovenskega naroda, bi pač morali poseči vmes. Zlasti bi bila to dolžnost deželnega zbora kranjskega. Poseben odsek, v katerem so bili gospodje: Milčinski, Kobler, Reich, Lozar in Hubad, je sestavil posebno spomenico, ki se v kratkem predloži javnim zastopom. Upati je, da bodo te korporacije priskočile „Glasbeni Matici“ na pomoč.

Predsednik se je končno v imenu društva zahvalil vsem tistim, ki so društvo v preteklem letu podpirali s subvencijami, tako c. kr. deželni vladi, deželnemu zboru, ljubljanskemu občinskemu zastopu in tudi kranjski hranilnici, prav posebno še deželnemu predsedniku baronu Heinu, kateremu se je zahvaliti, da je bilo društvu od potresnega posojila v znesku, 36.000 kron odpisana polovica, za vračanje ostalega dolga pa je vlada dovolila, da se plača v obrokih tekom 30 let.

O društvenem delovanju v minolem letu je poročal tajnik, gosp. profesor dr. Orel. Društveni odbor je imel 11 sej. Na zavodu so učili gg.: Fran Gerbič M. Hubad, Josip Procházka in Josip Vedral, ter gdč. Klotilda Praprotnik.

Pouk na društveni šoli se je začel dne 21. septembra m. l. in je trajal do 12. julija t. l.

Vseh 369 učencev je imelo na teden 136 ur pouka. Oprostitve od šolnine znašajo 1600 kron. Koncem šolskega leta so bile skušnje in sta bili prirejene dve javni produkciji, ki sta obe prav dobro uspeli.

Koncertov je društvo priredilo štiri. Prva dva sta vrgla čistega dobička 673 kron, tretji pa je prinesel društvu nad 600 kron izgube.

Društveni člani — katerih je bilo okrog 900 — dobe letos klavirsko izdajo Foersterjeve opere „Gorenjski slavček“, ki jo je društvo izdalo v tisku. Mej člani je 10 častnih, 72 ustanovnih in nad 800 rednih.

Vse subvencije, ki jih je društvo dobilo, znašajo skupaj 6400 kron in sicer: državna podpora 1200 K, podpora deželnega zbora 2400 kron, podpora mestne občine ljubljanske 2400 kron in podpora kranjske hranilnice 400 kron.

O denarnem stanju je poročal društveni blagajnik gosp. P. Lozar. Dohodkov je bilo 23 656 kron 61 vin., izdatkov 22 057 kron 73 vin., torej 1598 kron 88 vin. prebitka. Ves dolg, ki ga ima „Glasbena Matica“, znaša 69 206 kron 29 vin. Proračun za l. 1902 do leta 1903 izkazuje 27.104 krone 48 vin. izdatkov in 18.454 kron 48 vin. dohodkov, torej 8641 kron primanjkljaja. Ako se vštejejo še stari računi v znesku 6870 kron in novi računi za popravo društvene hiše itd. v znesku 4383 kron, se vidi, da je treba pokriti še blizu 20 000 kron.

Zborovalci so vzeli obe poročili na znanje in izrekli na predlog gosp. Petrovčiča predsedniku, tajniku in blagajniku zahvalo.

Vršila se je potem volitev. Predsednikom je bil novič izvoljen računski nadsvetnik g. Anton Svetek. Odborniki so gg.: notar dr. Rupert Bežek, deželni oficijal Janko Gogala, sodni tajnik Fran Kobler, vadnični učitelj Iv. Krulec, prokurist Pavel Lozar, sodni tajnik Fran Milčinski, profesor dr. Ivan Orel, odvetniški kandidat dr. Vladimir Ravnihar, učitelj Anton Razinger, predstojnik c. kr. plačilnega urada Anton Reich, zdravnik dr. Vladimir Rudež, odvetnik dr. Fran Tominšek in profesor Matevž Vodušek. Za pregledovalce računov sta bila izvoljena gg. Přibil in Tausers.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Nagodbena vprašanje je stopilo v nov stadij. Očividno je, da sta se dunajska in ogrska vlada približali druga drugi. Kdo je odnehal, se da pač težko reči. Najbrž je cesar odločil, koliko naj odneha Körber in koliko Szell, a da Madjari pri tem niso dosti na škodi, je več kakor naravno. Stvar je v toliko dozorela, da se začne dne 23. t. m. tretje branje carinskega tarifa, a že zdaj tečejo dogovori tako da bo carinski tarif že prej dogovorjen in bo tretje branje le formalnega pomena.

Deželni zbori zborujejo prav mirno in ni niti na Češkem nič političnih viharjev. Največ pozornosti absorbira vprašanje o avtonomiji Trentina. Italijanski poslanci niso zadovoljni, da je večina ustavnega odseka iz trentinskega ozemlja izločila dolino Fassa in pravijo, da ne sprejmejo projekta, če se jim ta dolina ne prepusti. Vlada se trudi, da to nasprotje poravnava. V istrskem dež zboru se Lahi niso upali razveljaviti nekaj hrvatskih mandatov, kakor so iz začetka namerali. Vsled tega so pri volitvi dež odbora v kuriji kmetijskih poslancev dobili Hrvatje svojega zastopnika v deželnem odboru. Izvoljen je bil deželnim odbornikom dr. Trinajstić, njegovim namestnikom pa dr. Laginja. Moravski deželni zbor se je že razšel in ker je potekla njegova funkcijska doba se razpišejo v kratkem volitve. Pri teh volitvah nastopijo Čehi prvič ločeni; na jedni strani bodo stali svobodomiselni Čehi, na drugi pa klerikalni. To je posledica ekstremnosti gotovih ljudi, a rodilo se bo sčasoma iz te ločitve tako nasprotje, kakor pri nas.

Velika slavnost v Galiciji. — Minolo nedeljo se je po vsi Galiciji slovesno praznovala obletnica bitke pri Grunewaldu, v kateri bitki je poljska armada premagala in razbila armado nemškega viteškega reda. Vzrok, da se je ta obletnica tako impozantno praznovala, je silno nasprotje, ki je nastalo mej Poljaki in Nemci zaradi krutega zatiranja in sistematičnega uničevanja Poljakov v Nemčiji. Kaj pak, da v Nemčiji vse pisano gleda, ker se ves poljski narod tako žilavo in odločno zavzema za rojake v Poznanju in brez ozirov na svete političnih oportunistov ne prikriva svojega neizprosne nasprotja proti Nemčiji. In da je poljsko nasprotje faktor mejnarodnega pomena, to v Berlinu prav dobro vedo.

Črnagora. — Te dni se je vršila na Cetinju poroka kneževiča Mirka z gđc. Natalijo Konstantinovičev. Kneževič Mirko je drugi sin črnogorskega kneza, a zasede lahko tudi prestol, ker starejši njegov brat in prestolonaslednik nima otrok. Kneževič Mirko je mej Srbi sploh jako popularen. Njegovo ime se je že večkrat imenovalo tudi v raznih političnih kombinacijah. Govorilo se je, da ga adoptira srbski kralj in večkrat se tudi piše, da se on pripravlja na to, da zadobi srbsko krono. Njegova nevesta je unukinja nekdanjega tržaškega trgovca Puića. Njen oče je jedini sorodnik srbskega kralja a v Srbiji jako nepriljubljen. Značajan mož ta gardni polkovnik Konstantinović nikakor ni. Listi trde, da se je povodom poroke kneževiča Mirka pokazalo, kako nasprotje da vlada mej Srbijo in Črnogoro. A to ni resnično. Srbija pri poroki res ni bila oficijalno zastopana, to pa le iz ozirov na osebno nasprotje mej srbskim kraljem in njegovim polstricem, Konstantinovićem. Teden dni po poroki se srbski poslanik že vrne na Cetinje v dokaz, da ta poroka ni uplivala na politično razmerje mej Srbijo in Črnogoro.

Italija in Rusija. — Te dni se je mudil italijanski kralj Viktor Emanuel v Petrogradu. Sprejet je bil z velikimi slavnostmi in posebno počeščen in odlikovan. V oficijalnih napitnicah se zreali posebno dobro politično razmerje, da, prijateljstvo mej Rusijo in Italijo. Tak pojav, malo dni potem, ko je bila obnovljena trozveza, priča pač dosti jasno, da trozveza ne more biti posebnega pomena, ako je poleg nje mogoče tako prijateljstvo, kakor je nastalo mej Rusijo in Italijo. Očividno je, da stoji danes Italija dosti bližje Rusiji in Franciji, kakor svojima zaveznikoma, Nemčiji in Avstriji, a to pove dovolj.

Angleška. — Ministrski predsednik lord Salisbury je iz ozirov na svojo visoko starost in na svoje zdravje odstopil in ostavil v ministrstvu samo še kot „Čuvar velikega pečata“, katero mesto je zgol formalno. Ministrskim predsednikom je imenovan lord Balfour, doslej vodja vladne večine v parlamentu. V obče se sodi, da je Balfourjevo ministrstvo le prehodno ministrstvo. Odstopil je tudi finančni minister, ta pa radi tega, ker je vsled Balfourjevega imenovanja ministrskim predsednikom postal Chamberlain vodja vladne stranke.

Obrtnija.

Kan ali bersa na vinu.

Nobena vinska bolezen ni pri nas tako navadna, kakor bersa. Ni še dolgo od tega, kar sem bil v kleti jednega večjih vinorejcev, ki pa je imel vse vino bersnato. Ko sem ga posvaril, zakaj tako slabo ravna s to božjo kapljico, se mi je nasmejal, češ: da vino, ki ne „cvete“, je le malo vredno in slabo ter da še le cvet dá vinu pravo moč. Zato se pa naš vinorejec za to bolezen le malo ali nič ne zmeni. Koliko vina se pri nas radi tega pokvari, ako ga pravočasno ne spijejo, si lahko vsakdo misli.

Kaj pa je pravzaprav cvet ali bersa? Dragi bralci, le malo potrpljenja in vse se pogovorimo po vrsti. Vzemimo pol steklenice ne premočnega vina, ter ga pustimo na gorkem kraju. Za nekaj časa zapazimo belo mreno, ki se je raztegnila po vrhu vina. Ta mrena pa je dvojne vrste, bolj debela ali pa bolj drobna. Če pristavimo nos ter nas nekako kiselo pošegeče, tedaj ta drobna mrena najbrže ni cvetna, ampak očetna. Če pa ni duha po octu in je mrena videti bolj debela in nekako nagrbančena ter prav bele barve, tedaj bo to pravi pravcati cvet ali kan (bersa).

Kar imenujemo mi cvet, kan ali bersa, so neke plesnu podobne glivice, ki jih učeni svet imenuje vinske glivice ali pa s tujim izrazom „nycoderma vini“. Te glivice obstoje iz celic (mehurčkov), ki rastejo in se množijo, vendar pa so tako majhne, da jih s prostim očesom ni možno videti. Z drobnogledom pa je lahko razločujemo; nahajajo se v vinu pa tudi v zraku. Da rastejo in se množijo, je treba, kakor vsaki rastlini in sploh živemu bitju zraka in živeža. Da je res tako, se prepričamo lahko s tem, da napolnimo steklenico do vrha, jo dobro zamašimo in položimo po dolgem, da ne more zrak do vina. Berse ne bomo videli. Iz tega se učimo, kako potrebno je, da je posoda vedno z vinom napolnjena in da ni v njej nič zraka.

Za živež prija bersi najbolj vino, pivo itd. Vino pa ne sme biti premočno. Najbolje mu ugaja ono, ki ima 5—7 % alkohola, ne prija mu pa več vino z 11 in več odstotki alkohola. Za vino, ki ima tedaj nad 11 % alkohola, se ni bati, da bi zacvelo, ker alkohol cvetne glivice sproti zadušuje. Mlada vina, ki imajo mnogo beljakovine, so vedno bolj podvržena tej bolezni nego stara in je treba zato na nje paziti. Tudi vročina vpliva na berso. Najrajši se nareja tam, kjer se mu ni bati, da bi ga zeblo. Najljubša toplota mu je 20 do 25°C in zato je kan posebno poleti tako navaden.

Akoravno ni cvet vinu tako nevaren, kakor na pr. očetna mrena, vendar nam ga tudi on popol-